

Sinema Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezin Facebook: Sinema Gezgini
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

SİNE-SÖZ

"Film izlerken anemle babamın kucağına uzanıp şekerleme yapmak. Tarifi yok o enfes uykunun! Artık herhangi bir şekilde yaşanamayacak olması da içimi acıtıyor değil..." (*)

Murat Özer (1966-2022)

(*) "Sessiz Işık", muratozerthecritic.com

Not: Bu satırlar sinemayı çocuksu bir tutkuyla seven, SİYAD'ın (Sinema Yazarları Derneği) 1993'te yeniden kuruluşunda 1 numaralı üye olarak yer alan, 2007-2010'da dernek başkanlığı yapan sinema yazarı **Murat Özer**'e ait. Murat abiyile tanışmak, sinema üzerine uzun uzun sohbet etmek isterdim ama mümkün olmadı. Murat abi kanserle giriştiği mücadeleyi ne yazık ki kazanamadı ve iki gün önce aramızdan ayrıldı.

SİNEMA GECELERİ

Coen Gecesi:

Başka Sinemanın dağıtımını yaptığı ve İzmir'de Karaca Sineması'nda izlediğimiz özel gecelere bir yenisi ekleniyor. Bu kez misafirimiz **Coen Kardeşler**. Bu ikilinin farklı dönemlerinden üç filmle buluşacağız. Çıkış filmleri **Kansız** (*Blood Simple*, 1984), 2000'lerin hemen başından nefis bir müzikli komedi **Neredesin Be Bira-**

der? (*O Brother, Where Art Thou*, 2000) ve bir sonraki on yılın melankolik müzisyen filmlerinden **Sen Şarkıların Söyle** (*Inside Llewyn Davis*, 2013). Etkinlik 19 Mart gecesi 23.30'da başlayacak ve şafak söküne kadar devam edecek. Coenlerin şaşırtıcı mizansenlerini, kıvrak mizahını perde izlemek özel bir deneyim sunuyor. Biletlere Karaca girişinden ve *biuletinal* denen uygulamadan ulaşabilirsiniz.

Ayrıca:

Bu hafta sonu iki harika seçki yeniden karşımıza çıkacak. **Yüzüklerin Efendisi** üçlemesi genişletilmiş versiyonuyla, **Hayao Miyazaki** ise dört özel filmiyle (**Ruhların Kaçışı**, **Rüzgâr Yükseliyor**, **Rüzgârlı Vadi**, **Küçük Cadı Kiki**). 11 ve 12 Mart geceleri 23.00'te başlayan gösterimlere hâlâ bilet bulabilirsiniz. Bu kez kaçırmanın derim.

İADE-İ İTİBAR

Önyargılı olduğum filmlerden biri de **7. Koğuştaki Mucize** oldu. Aynı adlı Güney Kore filminin uyarlaması olduğu ve seyircinin duygusal zaaflarına oynadığını düşündüğüm için filmi küçümsemiştim. Bu yüzden vizyondayken izlemedim. Geçenlerde Netflix'te izledim ve ekibin oldukça sağlam, ajitasyona bel bağlamamaya çalışan bir film ortaya koyduğunu anladım. Özenle çekilmiş, çok iyi oynanmış bir yapımdı. Başta Aras Bulut İynemli olmak üzere bütün oyuncular harikaydı.

KARACA'DA BU HAFTA

İzmir'in geçmişi yaşatan yegâne sineması Karaca'da yine sinemayla dolu bir hafta başlıyor. İşte 11-16 Mart programı: **Memoria** / 12.35 - 20.30
Drive My Car / 15.00
Dünyanın En Kötü İnsanı (*Verdens Verste Menneske*) / 18.15
Kaçış (*Flee*) / 11.00
Bergen / 12.00 - 14.45 - 17.30 - 20.15
Başka Çarşamba:
Yangın Gecesi (*Prayers for the Stolen*) / 16 Mart Çarşamba - 20.30
Özel Gece:
Miyazaki seçkisi / 11-12 Mart - 23.00
Yüzüklerin Efendisi üçlemesi / 11-12 Mart - 23.00

BU KIRLI ERİL DÜZENİNİZ BİR GÜN YIKILACAK ELBET!

SİNE-KRİTİK

BERGEN

(Türkiye, 2022, 145 dk.)

Y: Mehmet Binay, M. Caner Alper

O: Farah Zeynep Abdullah (Bergen), Erdal Beşikçioğlu (), Tilbe Saran (Sabahat), Nergis Öztürk (Nadire), Şebnem Sönmez (Suna),

Filmin notu: ★★★★★

İşte nihayet, ele aldığı konuya dürüstçe, gerçek bir duyarlılıkla yaklaşan bir biyografi filmimiz oldu. Açıkçası böyle bir filme hele de bu zamanda öylesine ihtiyacımız vardı ki... Sadece kadın dayanışması, kadın hareketine katkı olarak da değil üstelik. **Bergen**, ana akım sinema diyebileceğimiz ve hemen tamamı erkeklerin egemenliğinde biçimlenen ticari filmlerimize yön gösterecek, örnek olacak bir çalışma olduğu için de çok değerli.

Dilerim filmi sektöre yön veren para babaları, eril söylemler alışverişi olan tüm bir erkek toplumu izlesin. Biyografi filmi denince bizim coğrafyanın kültür endüstrisinde erk sahibi olmuş isimler umarım ki bu filmi akılcı biçimde analiz edip kendi filmlerinde neleri yanlış yaptıklarını, bu topluma ne borçlu olduklarını anlasınlar... Bu açıdan **Bergen**'in ilk üç günde kendiyi alt türünde kırdığı seyirci rekorunu da çok anlamlı buluyorum. Salt kadınların ya da Bergen hayranlarının değil tüm bir toplumun, eril sistem içinde ezilen ama kendini gösteremeyen, sesini çıkaramayan erkeklerin de bu filmi mutlaka izlemesi, çevresindekilere izletmesi, üzerine konuşması, dersler çıkarması gerek. Çünkü artık tümüyle bir zihniyet ve politika meselesine dönmüş bu 'erkeklik' argümanını bitirmemiz, insani bir zeminde herkesin özgürce, barış ve huzur içinde yaşayacağı bir toplum kurmamız gerek. Bunun için de 'sistem' adıyla her yanımızı kuşatan bu eril tuhaflığı dönüştürebilmek için birbirimizi anlamalı, birlikte düşünmeli, ortak hareket etmeliyiz.

O BİLDİĞİMİZ ÖYKÜ

Bergen, bu konudaki heyecanın ve öfkenin öykü içinde dolaştığı, seyircinin hep bildiği ama bir türlü çözülemeyen o büyük karanlıkla derinden yüzleştiği bir film olmuş. Asıl can acıtansa filmde yaşananların kurmaca olmadığını bilmemiz. Film bizi, 80'li yılların sonunda hayattan koparılan **Bergen**'in yaşam öyküsüne konuk ediyor. O dönemi yaşayanların bildiği gibi *Acıların Kadını* adıyla ünlenmiş **Bergen** gençliği boyunca, Adana'da tanışıp aşık olduğu **Halis Serbes**'in psikolojik ve fiziksel şiddetine maruz kalıyor. Bu şiddetle yetinmeyen herif, kıskançlıktan kudurdukları **Bergen**'e başka bir kötülük yapıyor. Birilerini azmettiriyor ve **Bergen**'in yüzüne kezzap attırıyor.

Bergen

Bir gözünü kaybeden ve iki yıl boyunca tedavi gören sanatçı sahnelerden yeniden ve bu kez daha güçlü biçimde dönünce hıncını alamayan **Halis Serbes**, hapisten çıktıktan sonra yolunu kestiği kadını ve annesini vuruyor. Anne sonradan kurtuluyor ama **Bergen** yaşamını yitiyor. Almanya'ya kaçan katil, orada yakalanıp yurda teslim edildikten sonra iyi halden ve yattığı belli bir süre cezasından düşülerek 7 ayla kurtuluyor.

Bu zavallı ülkenin ezelden beri içinde yaşadığı erkek belasının bütün nüvelerini içinde barındıran bu gerçek öykü, ne yaptığını bilen, seyircinin duygusal beklentilerine oynamayı düşünmeyen, son derece başarılı bir ekibin ellerinde filme aktarılmış. Senaryo yazarları **Sema Kaygusuz** ve **Yıldız Bayazıt** ve yönetmenler de **Zenne** ve **Çekmeceler** ile bize farklı bir sinemanın kapılarını açan **Caner Alper** ve **Mehmet Binay** olunca, konunun barındırdığı şiddet olgusunu doğru ve mesafeli biçimde ele alan, kan revan içinde kadın figürleri göstererek meselenin içini boşaltmayan bir yapıyı ortaya çıkmış. Üstelik sadece bu da değil. Geniş kitlelere seslenen bir biyografik anlatımın nasıl olması gerektiğine dair ders niteliğinde bir film bu.

BİR SANATÇININ YİTİRİLİŞİ

Daha ilk sahnelerden itibaren karakterin içinde bulunduğu dünyayı betimlerken sakince ve özenle öyküsünü anlatıyor. Filmde karşımıza çıkan figürleri sinema estetiğinin sunduğu imkânlarla resmetmesi de ayrıca değerli. **Halis** karakterini gördüğümüz ilk plan örneğin bunun çok güçlü bir örneği. Mavi kırmızı loş ışıklandırmanın arasında karanlığın içinde sadece

gözleri aydınlanan bir figüre yer veren, üzerinde uzun uzun düşünülümüş, hesap edilmiş bir görüntü yönetimi var. Bu arada sırası gelmişken görüntü yönetmeni **Mirsad Heroviç**'i ayrıca kutlamak gerek. İlk bölümlerden itibaren kameranın kalabalıklar arasında devindiği, rahatsız etmeden aktığı çok başarılı bölümler boyunca **Bergen** adını almadan önceki **Belgin**'i ve annesini tanıyoruz. Baba yoksunluğu yaşayan **Bergen**'in birincilikle girdiği konservatuarı sahnede şarkı söylemek için bırakması, annesiyle içinde yaşadığı yoksulluk ve Ankara'nın gece hayatına ilişkin kimi ayrıntılar öyküde yer alması gerektiği kadar veriliyor. Genelde biyografik filmlerde mecburen başvurulan eksiltmeler ve atlamalar konunun merkezinden uzaklaşırsa dağımlığa ve kopukluğa neden olur. **Bergen**'de ise ufak tefek kimi boşluklar haricinde böyle bir sıkıntı bulunmuyor. Çünkü öykü akışı merkeze bir sanatçı olarak **Bergen** portresini yerleştirmiş. Annesinin onu elinden geldiğince okulu, geleceği için korumaya çalışması ve karşısına çıkan kişilerle beraber **Bergen**'in şarkı söylemekten vazgeçmemesi yirmi yıla yayılan bu öykünün kesintiye uğramadan kavranmasını sağlıyor.

BİR ÖFKENİN DÖNÜŞÜMÜ İÇİN

Filmin pek çok erdemi var. Bunlar arasında belki de önemlisi, **Bergen**'i güçlü bir kadın olarak anlatması. Karşılaştığı erkeklerle kurduğu travmatik ilişkilere, baba sevgisi eksikliğinin kişiliğine getirdiği zaafı, hayallerine ve sanatçı yeteneğine bu bağlamda baktığı için karakteri yargılamayan ve seyircinin de yargılama-

BİR FİLM GÖRDÜM

Bu hafta *Bir Film Gördüm*'ün konduğu edebiyatımızın en güçlü kalemlerinden, pek çok başucu kitaba imza atmış **Adalet Ağaoğlu**. Darbe dönemlerine tanıklık eden, Türkiye'nin politik, toplumsal yapısını özellikle de aydınlar üzerinden ele alan nitelikli romanları, öyküleri, oyunları ve denemeleriyle yeri doldurulamayacak bir yazardı. *Fikrim* *İnce Güllü* adlı romanından **Tunc Okan**'ın yaptığı ve genelde **Sarı Mercedes** (1992) olarak bilinen uyarlamayı da anımsayacakmışız. Tabii çok geniş bir alandan beslenen **Ağaoğlu** sinema üzerine düşündü, ondan kendince beslendi. Bir söyleşide kendisine yöneltilen soru üzerine sinemayla kurduğu ilişkiyi, çocukluğunda gördüğü ilk filmi bakın nasıl anlatıyor:

"Sinema yolundan yeni bir görgü edinme açısından ilk gördüğüm film **King Kong** idi. Shoedsack ve Cooper'ın 1933 yapımı. Bunun böyle olduğunu kırk yıl sonra öğreneceğim tabii. **King Kong**'u İstanbul'un Galata Kulesi'ne yakın sinemaların birinde gördüğüm zaman dört beş yaşlarındaydım.

Babamın Galata'da bir apartmanı vardı, bazı yazlar İstanbul'a gelindiğinde orada kalıyorduk. Beni elimden tutarak bir 'loca'ya oturtular. Aşağıda, sahnede kocaman bir beyaz perdenin önünde hokkabazlar oynuyor, 'Mızıkalar çalışıyor'. Ne olmuşsa olmuş, film başlamıştır ve ben ömrümün geri kalan zamanlarında başta Galata Kulesi olmak üzere, Notre-Dame'dan sonra Empire State Building de dahil, nerede öyle yümyüksek bir yapı görsem orada bir göl ve gorilin kılı, iri iri tırnaklı elinde çığırıp duran sarışınından minyatür bir kız görürüm. Sinemanın hayal gücüne yaptığı bu kıskırtı beden bir türlü sili-

nip gitmedi. Hele kameranın teknolojik zaferi hakkındaki bu silinmez etkisi üstüne bir deneme bile yazmışımdır. Bizim sinemamızda sürekli olarak büyük bir eksiklik ya da 'yok sayma' durumuyla karşılaşılıyordu.

1970'lerde Ankara'nın ilk 'sinematek'inde **Decameron**'u (1971, Y: Pier Paolo Pasolini) gördükten sonra asıl dönemsel filmlerde bunun ne olduğunu görüp anladım: Işığın bir tablo yapar gibi 'konuşurma'nın yolları; bu beceri. Gölge, gündoğumları, günbatımları etkileriyle zamanın tayini; dönemlerin hayalendirilmesi... **Decameron** filmi, olayın geçtiği Ortaçağ döneminde

ünlü ressamların elinden çıkmış büyük tablolar gibidir. Ha bir müzede geçip Tiziano-Tintoretto değilse de Rubens tabloları karşısında işğin kullandıklarını hayranlıkla bakmaktasın, ha bu film. Onca girilip çıkılan, şunun bunun için savaştan filmler çekilmiştir bizde; hiçbirinin zamanı belli değil. İlle karşınıza bir saat dikilmesi, yetmedi, 'Ooo akşam olsun' demesi gerekir radyo oyunları oynatılıyormuş gibi..."

(*) Yeni Karşılaşmalar, Adalet Ağaoğlu, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2011, 253-4

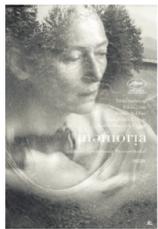
Decameron

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

MEMORİA

(Y: Apichatpong Weerasethakul)

Tayland'ın nevi şahsına münhasır sinemacılarından biri olan **Weerasethakul**'ün yeni filmi hastalanan kardeşini görmek için Kolombiya'ya gelen bir kadını merkeze alıyor. **Jessica**, burada yeryüzünün derinlerinden gelen bir sesin peşine düşer. Seyri zor filmleriyle tanınan yönetmen, bu filmiyle Cannes Film Festivali'nde jüri ödülü kazanmıştı. Şiir gibi akan görüntüler, mistik bir arka plan ve varoluşsal cümleler kuran bir öykü. Film, sabırlı seyirciye ödül gibi bir iki saat yaşatacak muhtemelen. (136 dk.)

CEVİZ AĞACI

(Y: Faysal Soysal)

Anadolu'nun bir kasabasında edebiyat öğretmenliği yapan **Hayati**, babasının darbe sürecinde yaşadığı işkence yüzünden intihar ettiğini öğrenir. Bu büyük yüzleşmenin yarattığı travma; karısının kaybolması ve bulunan bir ceset yüzünden daha da derinleşir. Son yıllarda kırsal alanı mesken tutan yerli suç dramalarına eklenen film, özenli görüntü yönetimi, sağlam oyunculukları ve suç unsuru psikolojik ve politik metinlerle birleştiğinde başarılı bir deneme gibi görünüyor. (108 dk.)

ADANIS: KUTSAL KAVGA

(Y: Emir Khalilzadeh)

Türk sinemasının ezelden beri aksiyon türüyle arası pek iyi değil. Bunu değiştirmek isteyenler oldu ama teknik yetersizlikler, özensizlik, amatörlik duvarına çarptılar. **Adanıs** denen bu film, bu açıdan virajı almış görünüyor ama son dönemin illuminati kafasına sahip, Netflix dizilerinin köruklediği ezoterizm hevesine kurban giden, kendini ciddiye alan bir senaryosu var. Bu açıdan çok zayıf olduğu anlaşılıyor. Bir de iyi aksiyon Hollywood'un köruklediği konu ve eylemleri taklit ederek olmaz, bunu da öğrenseler iyi olacak. (122 dk.)

İLK SEANS NMSM

(Y: Gökhan Murat Toktamışoğlu)

Mahsur kaldığı metro istasyonunda hayatı boyunca üstesinden gelmeye çalıştığı fobilerle yüzleşmek zorunda kalan bir kadın var. Aslında bizim anlı şanlı, inli cinli filmlerimize nazaran özgün bir çıkış fikrine sahip. Tek mekân kullanımı cesur ve görsel numaralar fena değil. Fakat film bu fikri taşıyamıyor ve özellikle korkularla yüzleşme kısmında sınıfta kalıyor gibi. Bu biraz da 1 saatlik süresinden belli. Üstelik bir üçlemenin ilk halkasıymış. Yerli korku yönetmenlerimizin bu türe daha iyi çalışmaları gerek. (60 dk.)

AYRICA:

Haftanın ilginç animasyonu Çin sinemasından geliyor. **Kırmızı** (*Turning Red*) dişe dokunur bir iş sayılabilir.